

TARİHİN SEYRİNDE

Tarih n G t rd    Yere G t

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Tarih   retmenli i Anabilim Dalı Bülteni

MAYIS 2010

SAYI: 9

TARİHİN SEYRİNDE

MAYIS 2010

TARİHİN SEYRİNDE 1 YAŞINDA

EDİTÖRDEN

Mayıs sayımızı sevdiğim bir hikâyeyle açmak istiyorum. Aslında bir hayat dersi demek doğru olabilir.

Zamanın birinde kaplumbağalar yarış yapmaya karar vermişler ve bu yarışı izlemek için de pek çok seyirci kaplumbağa yarış alanına gelmiş. Amaç, yüksek bir kulenin tepesine tırmanmakmış ve bu, hiç de kolay bir şey değilmiş. Yarışın başlaması ile çevredeki izleyenlerinde yorumları başlamış. Sesler şöyleymiş:

“Zavallılar...! Hiçbir zaman başaramayacaklar”

Sonuçta bir tanesi dışında, diğer kaplumbağaların tümü ümitlerini, gayretlerini ve inançlarını yitirerek yarışı yarım bırakmışlar. Ancak yarışta yalnız kalan son kaplumbağa bütün gayreti ile mücadele ederek kulenin tepesine tırmanmayı ve yarışı bitirmeyi başarmış. Diğer yarışçılar ve seyirciler hayret içinde kalmışlar ve bu işi nasıl başardığını öğrenmek için kaplumbağaya sormuşlar. O an fark etmişler ki, kuleye çıkan kaplumbağa sağırmış.

Ümitsizliğe ve olumsuzluklara karşı sağır olabilmek, hedeflenen yolda amaca ulaşabilmeyi sağlar. Tarihin Seyrinde ekibi olarak yola çıktığımızda desteklerle birlikte, olmaz, yapamazsınız, ne gerek var, saçma... şeklinde pek çok olumsuzlukla da karşılaştık. Ancak sağırdık ve yılmadık. Yılmayacağızda.

1 Yaşımızı doldurduk. Nice yılları beraber kutlamayı diliyoruz. Gazetemizin bugünlere gelmesinde bize katkı sağlayan ve destek olan hocalarımıza, arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz. Yeni eğitim-öğretim yılında farklılıklarla sizlerle olmayı temenni ediyoruz. Ekim ayında görüşmek üzere.

Bizimle kalın, bize katılın. Birlikte büyüyelim.

& NOT DEFTERİM &
Yasemin TÜRKDOĞANTÜRKÜM DİYENİN, TÜRK MİLLETİNİN
DİLİ

“Köy sakinleri yağmur duasına çıkmışlardı. Bütün köy ahalisi toplandı. İçlerinden sadece birinde şemsiye vardı. Bu **inançtır**.

Babalar bebeklerini havaya hoplatır, çocuklar gülmekten bayılır. Yere düşeceklerini akıllarına bile getirmezler. Bu **güvendir**.

Yatağıma girerken yarın uyanıp yaşamaya devam edeceğimize dair teminatımız yoktur. Ama yine de ertesi güne dair planlar yaparız. Bu **ümittir**.

Ve bu üçü varsa hayatınız güzeldir.”

Yazdıklarımıza inanarak, kendimize güvenerek ve sevilleceğimizi umut ederek yola çıktık “Tarihin Seyrinde” ile. Not Defterim adlı köşemden, Mayıs 2009’da anneler günü yazımla merhaba demiştim. Her ay yeni bir heyecan, yeni bir gayretle aralandı defterimin sayfaları. Ve Mayıs 2010... Başardığımızı görmenin sevinci, iyi yazılar kaleme alabilmeye çalışmanın heyecanı ile “merhaba” diyorum.

*****

“Şimden gerü hiç gimesne divanda, dergahda, bergahda ve dahi her yerde Türk dilinden özge söz söylemeye.”

Tarih 13 Mayıs 1277. Sözler Karamanoğlu Mehmet Bey’e ait.

İşte Mehmet Bey’in bu buyruğu “Türkçe’nin resmi dil kabul edilmesi”dir. XIII. Yüzyıl ortalarında Selçuklular, genellikle edebi dil olarak Farsça’yı, devlet işlerinde Arapça’yı kullanırlardı. Halk ise, öz dili olan Türkçe’yi kullanıyordu. Mehmet Bey millet olarak birlikte yaşamanın ilk şartı olan dil birliğinin sağlanmasının gerekliliğine inanıyordu. İdareciliği sırasında Türkçe’yi resmi dil olarak ilan eden fermanı veren Mehmet Bey yukarıda yer alan sözü ile kültürel bir zafer kazanmıştır.

Karamanoğlu Mehmet’in girişimiyle ortaya çıkan toplumsal tepki, zaman içinde meyvelerini merkezi yönetimin çökmesi sonucu bağımsızlıklarını ilan eden Türkmen boylarının kurduğu beyliklerde vermiştir. Bu beyliklerin yöneticileri, Arapça ve Farsça yerine divanlarında ve saraylarında Türkçe konuşmayı yeğlemiş, Selçuklu sultanları gibi Farsça ad, san kullanmamışlardır.

Karamanoğlu Mehmet Bey’in tepkisiyle başlayan ve diğer Anadolu Beyliklerinin kurulmalarıyla ivme kazanan Türkçe’ye yönelme, Türkçe’nin resmi dil olarak

kullanılması çabaları, XV. yüzyıla gelindiğinde başka boyutlar kazanmıştır. Dönemin aydınlarındaki Arapça ve Farsça yazma arzusu Türkçe’yi Arapça ve Farsça sözcüklerle doldurmuş, Türkçe bu değişim karşısında ikinci planda kalmıştır. XVI. yüzyıla baktığımızda Safevi tahtına oturan Şah İsmail “Hatayi” mahlasıyla Türkçe şiir yazarken, onunla savaştan Yavuz Sultan Selim Divan’ında Farsça şiirler yazmıştır. Bu dönemin yazarlarında da, şairlerinde de görülür. Ayrıca Osmanlı İmparatorluğu döneminde Türkçe’nin batı dillerinden, özellikle İtalyanca ve Fransızca’dan çok etkilendiğini görüyoruz. İmparatorluk I. Dünya Savaşı’na sürüklenirken aydınlar arasında dil tartışmaları başlayarak yoğunlaşmıştır. Bunun yanında dil gibi öğrenilmesi zor olan Arap abecesinin değiştirilmesi konusu da cumhuriyet öncesinde tartışılmış ve yeni bir yazı bulmak için türlü öneriler getirilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasının ardından pek çok alanda yenilikler yapan Mustafa Kemal, Türk diline gereken önemi vermiş ve belki de en önemli inkılâplarının bir kısmını da bu yönde yapmıştır. 1928’de yeni Türk harflerini kabul edip, ardından Türk Dil Kurumu’nu kuran Mustafa Kemal Türkçe ile ilgili düşüncelerini şöyle ifade eder: “Türk dili Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği sayısız felaketler içinde ahlakının, geleneklerinin, hatıralarının, çıkarlarının kısacası bugün kendi milliyetini yapan her şeyin dili sayesinde koruduğunu görüyor. Türk dili Türk milletinin kalbidir, zihnidir.”

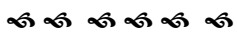
Bugün, dilimize sahip çıkmanın, onu en iyi şekilde kullanmanın günüdür. Sadece büyüklerin değil, gençlerinde bu konuda hassas olmaları ve bir milleti, millet yapan değerlerden en önemlisinin dil olduğunun farkına vararak davranmalarının gerekliliği katidir. Ulu önderin aşağıda yer alan sözü sanırım fazlasıyla açıklayıcıdır.

“Türk milletindenim diyen insan, her şeyden evvel mutlaka Türkçe konuşmalıdır. Türkçe konuşmayan bir insan Türk kültürüne, topluluğuna bağlılığını iddia ederse buna inanmak doğru olmaz.”

Çok okuyarak, Türkçemizi zenginleştireceğimiz güneşli bir yaz dileği ile...

Ekim ayında görüşmek üzere...

HOŞÇAKALIN.

II. OSMAN KİMDİR?

	
Babası	I.Ahmet
Annesi	Mahfiruz Sultan
Doğum Tarihi	3 Kasım 1604
Padişah olduğu Tarih	26 Şubat 1618
Ölümü	20 Mayıs 1622
Bilinen eşleri	Meylikaya, Akile, Pertev Paşa'nın kızı
Çocukları	Mustafa, Zeynep, Ömer

Akli muvazenesinin bozukluğu sebebiyle hal'edilen I. Mustafa'nın yerine tahta geçirilen II.Osman o sırada henüz 14 yaşındaydı. Askeri bir ayaklama neticesinde tahttan indirilen II.Osman'ın padişahlığı sırasında teşebbüs ettiği şeylere ve icraatına bakılınca kendisinin hayli zeki ve yaşına göre erken inkişaf etmiş olduğu anlaşılmaktadır. Genç yaşta tahtta geçmiş ve yine genç yaşında tahttan indirilip öldürüldüğü için '**Genç Osman**' diye de anılmıştır.

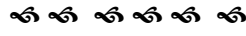
İlk saltanat yılına ait mühimme kayıtları onun icraatlarının özellikle askerlerin intizamını sağlamaya, taşradaki kuvvetlerin durumunu düzenlemeye yönelik olduğuna işaret eder. Ayrıca bizzat kendisi kıyafet değiştirerek sık sık İstanbul'da teftişe çıkıyor, askerın devam ettiği meyhane, bozahane gibi yerlere baskın düzenliyor, yakalanan kapıkulunu sert şekilde cezalandırıyordu.

Kendilerine karşı yapılan baskılardan ve arpalıklarının kesilmesinden dolayı gücenmiş durumdaki ulema, ocaklarının geleceğini tehlikeli gören büyük bir tehdit algılamasıyla hareket eden yeniçerilerle birleşti. Önce II.Osman'ı bütün işlere teşvik ettiği iddiasıyla Süleyman Ağa ile Hoca Ömer Efendi'nin idamı istendi. Ayrıca Dilaver Paşa, Kaymakam Hafız Ahmed Paşa ve Defterdar Baki Paşa ve Nasuh Ağa'nın adları da listede yer aldı. II.Osman'ın, bu istekleri kabul etmediği gibi saraydaki bostancıları silahlandırdığı ve tahkimat yaptırdığı haberleri yayıldı. Bunun üzerine isyan başladı. II.Osman gençliğinin verdiği tecrübesizlik sebebiyle serin kanlılığını koruyamadı. Bir süre sert şekilde direndi. Fakat sarayına giren asilerin amcası Mustafa'yı padişah ilan etmesiyle duruma hakim olabilmek için Dilaver Paşa ile Süleyman Ağa'yı onlara verdi. Şeyhülislam Esad Efendi bu sırada devreye girerek istekleri yerine gelen asilerin çekilmesini ve Mustafa'nın tekrar eski yerine götürülmesini istedi. Ancak etkili olamadı, ulemanın birçoğu da Mustafa'ya biat etti. II.Osman, Mustafa'nın saraydan çıkarıldığını duyunca Ohrili Hüseyin Paşa'nın telkiniyle son bir manevraya daha girişti, gece yarısı yeniçeri ağası Ali Ağa'nın konağına gidip kendilerine sığındığını bildirdi ve ağanın, yeniçerileri ikna etmesini istedi. Bu da bir işe yaramadı, yeniçeriler Ali Ağa'yı konuşturmayıp katlettiler. Ardından onun konağında olduğunu

öğrendikleri II.Osman'ı yakaladılar ve öldürdüler. (20 Mayıs 1622)

Osmanlı tarihinde o zamana kadar görülmemiş bir olay sonucu hayatını kaybeden II.Osman yerli ve yabancı kaynaklarda cesur, mağrur, ecdadının zaferlerine gıpta eden, silah kullanmakta ve ata binmekte son derece mahir; ancak sert tabiatlı bir hükümdar diye tanıtılır.

Duygu ALTINOK

II.BAYEZİT KİMDİR? (1447-1512)

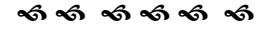
Fatih Sultan Mehmet'in oğlu ve 8. Osmanlı padişahı olan II.Bayezit'in annesi, Gülbahar Hatundur. 1447'de Dimetoka'da doğmuş, Edirne Sarayında babasının gözetiminde iyi bir eğitim görmüştür. II.Bayezit, yedi yaşındayken Hadım Ali Paşa nezaretinde Amasya Valisi olmuştur. Gençlik yıllarında, Müeyyed ve Nacizadeler, Çandarlızade İbrahim Çelebi, Hamza Bey, Hattat Hamdullah gibi devrin önemli bilim ve sanat adamları elinde tahsil görmüştür. 1473 yılındaki Otlukbeli Savaşına katılmış ve ordunun sağ cenahını yönetmiştir. Fatih'in 1481 yılında ölümü üzerine devlet ileri gelenlerinin ve yeniçerilerin desteğini alan Bayezit, 20 Mayıs 1481'de tahta geçmiştir. Ancak Bayezit, kardeşi Cem Sultanın muhalefeti ile karşılaşmıştır. Bursa'yı alıp burada adına hutbe okutan Cem'i Yenişehir Savaşında mağlup etmiştir. Fakat Cem Sultanın önce Memlülklere daha sonra ise, Avrupa'ya sığınması devleti daimi bir tehdit içine sokmuştur. Bu nedenle hristiyan dünyasına karşı dikkatli bir politika izlenmiştir.

Sultan II.Bayezit, 1484 yılında Boğdan üzerine sefere çıkmış ve Kili ile Akkerman Kalelerini ele geçirmiştir. Cem Sultana sahip çıkmaları ve Dulkadir Beyliği üzerindeki hakimiyet meselesi nedeniyle Memlülklere savaşılmıştır.1485'ten 1495'e kadar süren savaşlardan bir netice alınamamıştır. Cem Sultan'ın Napoli'de vefatı üzerine devletin dış politikası da değişmiş, 1498 yılında 40 bin kişilik akıncı birliği Lehistan'a karşı akınlara başlamışlardır. Ayrıca Bayezit, 1499'da Mora Seferine çıkmış, İnebahtı, Modon, Koron Venediklilerden alınmıştır.(1500) Bu dönemde Şah İsmail'in Doğu Anadolu'da yaptığı şiiilik propokandası ise devleti rahatsız etmekteydi. Nitekim 1511'de ortaya çıkan Şah Kulu Baba Tekeli İsyanında Kütahya'yı ele geçiren asiler güçlkle etkisiz hale getirilmişlerdir. Sultan II.Bayezit'in son seneleri

tahtı ele geçirmek isteyen oğullarının mücadelelerine sahne olmuştur.Kardeşlerini bertaraf eden ve yeniçerilerce desteklenen Yavuz Sultan Selim 1512'de tahta çıkmıştır.II.Bayezit ise Dimetokaya giderken Abalar köyü mevkiinde vefat etmiştir.(1512)

Bilgili ve şair bir hükümdar olan II.Bayezit, Arapça, Farsça ve Uygurca bilmekteydi.Adli mahlasıyla Türkçe ve Farsça şiirler yazmıştır.124 şiirden oluşan Divanı vardır.İstanbul'un imarına önem vermiş Beyazıt Külliyesini(cami, imaret, hamam, kütüphane,çarşı) yaptırmıştır.Ayrıca Amasya'da camii, medrese, mektep, zaviye,Edirne'de ise bir darüşşifa yaptırmıştır.Sultan II.Bayezit Acemi Oğlanlar için Galatasaray Mektebini kurmuş ayrıca Yeniçeri Ocağını genişleterek Ağa Bölüklerini oluşturmuştur.Sultan Bayezit denizciliğe de önem vermiş, Kemal Reis donanmanın tanziminde görevlendirilerek 78 kadirga 25 katiladan ayrıca 1800 tonluk iki büyük Köke'den oluşan donanma oluşturulmuştur.Ayrıca bu dönemde İspanya'da katolik kralların baskısı altındaki Müslümanlar ve Yahudilere kısmi olarak da yardım eli uzatılmıştır.

Ahmet YİĞİT

JUNKO TABEI KİMDİR?

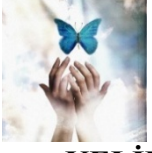

1975 yılında Everest zirvesini gerçekleştiren Japon tırmanıcı ilk kadındır. Her kıtadaki en yüksek zirvelerin oluşturduğu Yedi Zirve'nin geriye kalanlarına da tırmandı. Başarıları oldukça ses getirdi. Kadınların bir kez daha her şeyi yapabileceğini gösterdi. Junko Tabei "Bir insan arkasında yalnızca yaptıklarını bırakabilir. Birinin aklını, dünyamızın güzel ve değerli doğasıyla ilişki içinde olmanın ortaya çıkardığı duygularla zenginleştirmek önemli bir şey" diyor.

Arzu DURUKAN

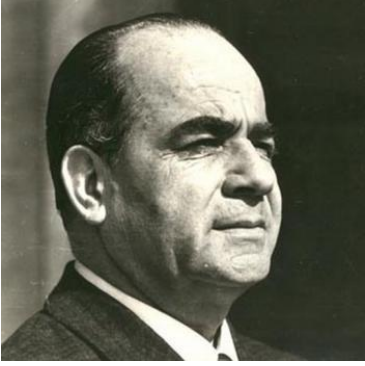

& SEVİL'EN KÖŞE &

Sevil ARAZ

KELİMELERE SIĞINAN DUYGULAR

İçimizdeki duygular tutkuya dönüşünce yazarız, kelimelere yaşam veririz. İşte duyguların tutkuya dönüşünün bir hikayesidir, Faruk Nafiz Çamlıbel'in hayatı da. O, sadece duygularını yazmakla yetinmemiştir. Tıp Fakültesine devam ettiyse de bitiremeden ayrılmış ve gazeteciliğe başlamıştır. Daha sonraları duygularına tercüman olacağını düşündüğü edebiyat öğretmenliğine geçmiştir.

“Tutuşmak tehlikesi olmasa, herkes parlamak isterdi” diyen Cenap Şahabettin tuttuğu ateşle Faruk Nafiz'i etkilemiştir. Ama o, en çok da sessiz bir geminin yolcusu olan Yahya Kemal Beyatlı'dan dolayısıyla Serveti Fünun akımından oldukça etkilenmiştir. Bu nedenle ilk şiirlerini aruz vezniyle kaleme almıştır.

Sonraları Milli Mücadele döneminin aydınlara verdiği yenilikçi ilhamdan yola çıkarak, Türkçenin yalınlaşması, yabancı kelimelerden ve kalıplardan uzaklaşılması düşüncesini amaç edinmiştir. Enis Behiç Koryürek, Halit Fahri Ozansoy, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon gibi Yeni Lisancılarla birlikte Türk edebiyat tarihinde **Beş Hececiler** adıyla anılmışlardır. Milli Mücadele dönemi şairi olarak Cumhuriyetin 10.kuruluş yıldönümü için Behçet Kemal ile birlikte **10. Yıl Marşını** mısralara dökmüş ve Türk milletine armağan etmiştir.

1921 yılında İstiklal Savaşından etkilenerek halkın eğitilmesi ve bilinçlendirilmesine yardım etmek istemiş ve bu mücadeleye en faydalı şekilde destek olabilmek için de öğretmenlik mesleğini seçmiştir. İlk görev yeri, Kayseri'dir. Bu sayede Çamlıbel, Anadolu'da cereyan eden gerçek savaşın içine girmiş ve soluduğu bu yerel havayı ileriki eserlerinde de işlemiştir. 1946 seçimlerine Demokrat Parti'den katılmış ve İstanbul ilinden milletvekili seçilmiştir. Mayıs 1960'dan sonra bir süre Yassıada da tutuklu kalmış, burada geçirdiği zaman diliminde yazdığı “Zindan Duvarları”nı 1967 yılında, “Han Duvarları”nı 1969 yılında yayımlamıştır.

Fatihe sormuşlar:- İstanbul'u niçin fethettin?

Cevap verir:-Önce o benim gönlümü fethettiği için!

Faruk Nafiz de Türk insanının gönlünü, yazdığı **Han Duvarları** adlı şiiri ile fethetmiştir. O, yazdığı bu şiiri için “aşamadığım tek şiirim” der. Gönüle sığmayan duygular, kelimelere sığınıp şiir olunca böylesine erişilmez bir eser çıkmıştır ortaya.

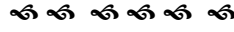
Çamlıbel'in bu muhteşem eseri, bir araba yolculuğu ile başlayan Türkiye'nin bir şehriden diğerine yapılan yolculuğu öylesine dokunaklı ve

içten anlatmıştır ki, gördüğümüz bir rüya gibi bizi içine çekip alıvermiştir. Çünkü bu yolculukta duraklanan hanlar ve handa gördükleri, Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış'ın sevgi dolu, içten ve o denli umutsuz, can acıtan dizeleri... Şiire de adını veren Şeyhoğlunu duyan, soran ve anlayan Han Duvarları vardır.

Şair kelimesi Arapçadan gelir. Doğaüstü güçlere sahip, meczup, kâhin gibi anlamlar da yüklenmiştir. Bu yüzden dünya çapında ünlü bir yazar olan Maksim Gorki bir fırında çırak olarak çalıştığı yıllarda Tolstoy'un bir eserini okurken kendinden geçmiştir. Bir ara havaya kaldırdığı kitaba uzun uzun bakmış ve şunları söylemiştir: “Kâğıdın içinde sihirli bir şey mi var acaba?”

Bu şiirin içerisinde de sihirli bir şeyler vardır. O da şiirin içinde şiir yazan yüreğimizi yakan Maraşlı Şeyhoğlu ve onun hazin sonudur. Dünyada belki de bir köşede kalmış, Mevla kıyamamış ona, onu yanına almış ama yazdığı dizelerle gönlümüzde taht kurmuştur. Aslında gönlümüzde taht kuran onu böylesine içten yazan **Faruk Nafiz Çamlıbel** olmuştur.

Sevgiyle kalın. Hoşçakalın...

İLK AN NE Mİ DEDİ?

Bir bebeği ilk kucağına alan anne ilk an ne der? Belki iki damla gözyaşı, belki derin bir suskunluk, belki yavrusunu bağrına basıp uzun bir bekleyiş...

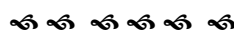
Daha sonra bir koşuşturmadır başlar. Yeni dünyayı büyütmek kolay değildir çünkü. Bir mükâfat bekler yavrusundan tek bir sözdür bu aslında **ANNE**. Bunda da çoğu zaman başarılı olamaz. Tatlı serzenişleri başlar annenin, dokuz aylarla başlayan cümlelerinde... Ve şöyle devam eder ilk baba dedi, dede dedi. İlk anne mi dedi sorusuna vereceği yanıt maalesef anne olmaz.

Genceli Nizami **“Canı, can vererek satın almamışsın ki değerini bilesin”** der. İşte annelerimiz kendi canlarından bir can meydana getirerek borçlarını ödemişlerdir. Annelik; bir duygu yumağı olmaktadır, o yumağın içinde kaybolmaktadır belki de.

Annelerimiz dünyadaki en farklı yaşanılabilir duygumuzdur. Dünyadaki gölgelerimiz, kimi zaman geleceğimize yön verenimiz, en önemlisi hayata bağlayanlarımızdır.

Derya içindeki balık gibiyken, deryanın ne olduğunu öğretenimizdir. İlk yaptığımız şeyleri taçlandıran, yanlışımda bizi tahtımızdan eden yol göstericilerimiz. İlk kelimemiz, ilk adımımız, ilk sevincimizdir onlar. Dünyada ilkleri yaşadığımız ilk insan annem ve annelerimiz gününüz kutlu olsun...

Sevil ARAZ

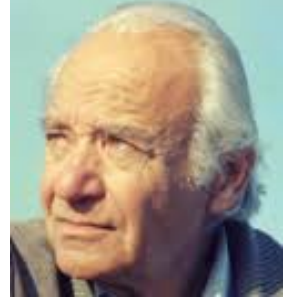
RIFAT ILGAZ KİMDİR?

Mehmet Rıfat Ilgaz,7 Mayıs 1911 Kastamonu/Cide doğumlu Türk şiir, roman ve öykü yazarıdır. 1940'ların toplumcu-gerçekçi şairlerinin başta gelenlerinden olmuştur. En çok tanındığı yapıtıysa yazıldıktan sonra film olarak da çekilen Hababam Sınıfı olmuştur. Bu eseri, 1966'da Ulvi Uraz Tiyatro Topluluğu tarafından sahnelenmiştir. Aynı oyun 1969 yılında İstanbul

Tiyatrosu'nda sahneye konmuştur. Aynı yıl, yazarın Çatal Matal adlı oyunu da Ankara Sanat Tiyatrosu'nda sahnelenmiştir. İlk denendiğinde sansüre takılan Hababam Sınıfı Umur Bugay'ın senaryosuyla sansürden geçmiş ve Ertem Eğilmez' in yönetmenliğinde çekilmiştir. Filmin başarısından sonra altı film daha yapılmıştır.

Şiir yazmaya ortaokul öğrencilik yıllarında başlamış, ilk şiiri, 27.07.1927'de Kastamonu'nun günlük Nazikter gazetesinde yayınlanmıştır. Ayrıca; Açık göz, Güzel İnebolu ve Güzel Tosya gazetelerinde şiirleri ve yazıları yayınlanmaya başlanmıştır. Lise yıllarında babasının ölümü nedeniyle buradan ayrılmıştır. Yatılı olarak Kastamonu Muallim Mektebi'nde öğrenim görmüş, buradan 1930 yılında mezun olmuştur. Altı yıl süreyle Gerede, Akçakoca, Hendek ile Düzce arasındaki Gümüşova'da ilkökul öğretmenliği yapmıştır. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsünü 1938'de bitirmiş ve Adapazarı Ortaokulu Türkçe Öğretmenliği'ne atanmıştır.

1939'da İstanbul Karagörmük Ortaokulu'nda Türkçe Öğretmenliğine başlayan Ilgaz'ın, yazı ve şiirleri büyük dergilerde yayınlanmaya başlamıştır. 1940 'da Çığır, Oluş, Ulus, Güneş, Yücel, Varlık, Hamle ve Yeni İnsanlık dergilerinde şiirleri çıkmış ve aynı yıl Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'ne girmiştir. Oldukça üretken olan yazar, yazın hayatında şiirden mizah öykülerine, romandan çocuk romanlarına birçok farklı alanda eser vermiştir. Belli bir süreçte, tarz olarak kişisel şiirler yazmasına rağmen sonrasında bu şiirlerini kitaplarına almamıştır. 7 Temmuz 1993'te vefat eden yazar, Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedilmiştir. Doğduğu ve yetiştiği kent olan Kastamonu' ya bağlılığını her fırsatta dile getirmiş olan Ilgaz, soyadı devrimiyle kendine bu kentin en büyük simgesi olan Ilgaz dağlarının ismini soyadı olarak seçmiştir. Doğduğu yer olan Cide' nin kültürüne ve insanına yapıtlarında yer vermiş, Sarı Yazma, Yıldız Karayel, Halime Kaptan ve Karadeniz'in Kıyıcığında gibi romanlarında bu yöreyi tema olarak almıştır. Her yıl, memleketi olan Cide ilçesinde 7-8-9 Temmuz tarihleri arasında Cide Rıfat Ilgaz Sarı Yazma ve Kültür Sanat Festivali yapılmaktadır. Sanatçı her yıl orada konserler, paneller, dinletiler eşliğinde anılmaktadır.

Sevinç TUNÇ

ÇALIŞAN KALEM & Kübra ÇALIŞKAN

60 DARBESİNE GİDEN YOLDA “DEMOKRAT PARTİ”

Demokrasi, halk egemenliğine dayalı bir sistemdir. Gücünü halktan aldığı için, halkın farklı görüşlerine de yer verir. İşte bu yüzden demokrasinin olmazsa olmazı, “**çok partili hayat**” sürecidir.

Ülkemizde 1946 yılına kadar gerçek manada çok partili hayata geçilmemiştir. Milli Mücadeleden sonra milletin; yazısı, yazgısı, kılık-kıyafeti, yönetimi ve başkenti... gibi pek çok unsur değişmiş ve halk bu değişikliklere ayak uydurmaya çalışmıştır. Parlamenter sisteme geçilmesiyle beraber halka da seçme ve seçilme hakkı verilmişti ancak siyasi arenada Cumhuriyet Halk Fırkası’ndan başka bir partinin söz hakkı yoktu. Atatürk’ün de desteğiyle 1924’te Terakkiperver Halk Fırkası, 1930’da da Serbest Cumhuriyet Fırkası kurulmuş; fakat bu partilerin ömürleri uzun olmamış ve kısa sürede kapatılmışlardı.

Bu iki deneme gösteriyordu ki: “ **kamuoyu demokrasiye geçişe hazır değil**”di .

Atatürk’ün ölümüyle İsmet İnönü, kendini “**milli şef**” ilan ettirdi ve tek parti yönetimini II. Dünya Savaşı’nın sonuna kadar sürdürdü.

Türkiye, II. Dünya Savaşı’na girmemiş; fakat savaşın etkilerini en ağır şekilde yaşamıştı. Bu dönemde Türkiye’de ekmek, çay, şeker karneye bağlanmış ve ülke içinde kargaşa başlamıştı. Devlet bütçe açıklarını kapatmak amacıyla, **milli korunma kanunu** ve **varlık vergisi** gibi tedbirler almıştı. Devletin bu ekonomik politikası sonucu halk, sıkıntıya düşmüş ve Cumhuriyet Halk Partisi’nden uzaklaşmaya başlamıştı.

1944-1945 bütçe ve çiftçiyi topraklandırma kanunu görüşmeleri sürerken, mecliste farklı sesler yükselmeye başlamış ve muhalefet kendini hissettirir olmuştu. Bunun üzerine Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan, CHP grubuna **Dörtlü Takrir** adlı bir yönerge vermişlerdi. Yönerge, ülke ve parti yönetiminde özgürlükçü bir anlayış içeren düzenlemeler yapılmasını öngörüyordu. 12 Haziran 1945’te takririn reddedilmesiyle, Menderes, Koraltan ve Köprülü partiden ihraç edildiler. Celal Bayar ise önce

milletvekilliğinden sonra da partiden istifa etti. Bu süreç Türkiye’de yeni bir oluşumun başlangıcı, hatta ayak sesleriydi.

Celal Bayar, 1 Aralık 1945’te bir parti kuracaklarını açıkladı. İnönü’den de destek aldıktan sonra 7 Ocak

1946’da Demokrat Parti kuruldu. Parti, 1946-1950 yılları arasında muhalefet partisi olarak kaldı. 1946 seçimleriyle mecliste yerini aldı, 1950 seçimleriyle de iktidara geldi. 1950, 1954, 1957 seçimlerini kazanarak on yıl iktidar oldu. Partinin esas ilkeleri, serbest piyasa ekonomisi ve hukuk üstünlüğüne dayanan liberalizm ile halk yönetimini esas alan demokrasiydi.

1950 seçimlerinde DP, oyların % 52,7’sini alarak 408 milletvekili, CHP oyların % 39. 4’ ü ile 69 milletvekili, Millet Partisi 1, Bağımsızlar ise 9 milletvekili çıkartmıştı. Böylece DP’nin iktidar yılları başlamıştı. 22 Mayıs’ta meclis açılmış, Refik Koraltan başkanlığa seçilmişti. Celal Bayar, 387 oyla Türkiye Cumhuriyeti’nin 3. Cumhurbaşkanı olmuştu. Adnan Menderes, hükümeti kurmakla görevlendirilmiş, 9 Haziran 1950’de de partinin başına geçmişti.

Demokrat Parti’nin yasal anlamda ilk çalışması, Arapça ezan yasağını kaldırmak oldu. Ayrıca radyoda dini yayınlar yapılması ve mevlit yayınlanması üzerindeki yasaklar da kaldırıldı. DP Dönemi’nin bir başka faaliyeti de, 1952’de Kore’ye bir tugay asker gönderilmesiydi. Bununla birlikte Türkiye **Nato**’ya girmişti. Bu, Türkiye’nin dış siyasetteki başarısı olarak değerlendirildi. Böylelikle Türkiye dış siyasetteki yalnızlığından kurtulmuştu. Dışarıdan destek aramaya devam eden hükümet, Marshall Planı çerçevesinde yardım alarak ülkede iktisadi ferahlama yaşatmıştı.

Ayrıca, tarımda da makineleşmeye gidilmiş, ülkede traktör sayısı artırılmış, bu sayede ekilen topraklar 9,5 milyon hektardan 14,6 milyon hektara yükselmişti. Karayolu yapımına da önem verilmiş, bu dönemde köyler kasabalara, kasabalar da kentlere bağlanmıştı.

1953’te Halk Evleri, 1954’te Köy Enstitüleri, ayrıca laiklikten uzaklaştığı gerekçesiyle 1954’te de Millet Partisi kapatılmıştı.

Tüm bu gelişmeler karşısında CHP, DP’nin ekonomik alandaki icraatlarını eleştiriyor; fakat bu icraatlardan daha iyi sonuçlar doğuracak hiçbir çözüm önerisinde bulunmuyordu.

2 Mayıs 1954 seçimlerinde DP’nin gücü iyice arttı. Milletvekili sayısını 502’ye yükseltti. DP’nin ikinci iktidar döneminde (1954-1957), muhalefet ile arası iyice açıldı. 27 Ekim 1957 seçimlerinde DP’nin oylarında azalma görülse de yine seçimlerden birinci parti olarak çıktı. Bu dönemde ortaya çıkan Kıbrıs sorunu da 19 Şubat 1959’da Londra Anlaşması’yla bir süreliğine çözüldü.

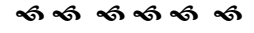
1950’lerin sonuna gelindiğinde iktidar ile muhalefet arasındaki çatışmalar artarak devam etmişti. Muhalefetin DP aleyhindeki çalışmalarına karşı; Vatan Cephesi kurulmuş, muhalefete destek veren gazeteler de kapatılmıştı. Nisan ayında basını ve muhalefeti soruşturmak amacıyla gazete kapatmaktan, muhalif düşüncede olanları tutuklamaya kadar yetkileri olan **Tahkikat Komisyonu** kurulmuştu. Muhalefet bunu demokrasi rejiminden çıkmak olarak yorumluyordu. Türkiye, bu kargaşa ortamında 1960’a ilerliyordu.

28-29 Nisan 1960’da İstanbul ve Ankara’da üniversite öğrencilerinin olaylı gösteriler yapmasıyla kaos ortamı sokağa taşmıştı. İki şehirde de sıkıyönetim ilan edilmiş, üniversiteler

kapatılmış, sokaklardaki çatışmalar da artarak devam etmişti. Bunun üzerine, 21 Mayıs’ta Harbiyeliler Ankara’da sessiz bir yürüyüş yapmışlardı.

Bütün bu kargaşa, 27 Mayıs 1960 sabahı Ankara Radyosu’ndan yayınlanan bir bildiri ile yerini sessizliğe bıraktı. Kara Kuvvetleri Komutanı Cemal Gürsel’ in başında olduğu **Milli Birlik Komitesi**, Türk Silahlı Kuvvetleri adına yönetime el koymuştu. Partililer tutuklanırken, anayasa ve parlamento da feshedilmişti.

Demokrat Parti, Türkiye’de çok partili siyasal hayatın başlamasında, biçimlenmesinde ve siyasal hayatın etrafında döndüğü temel eksenin değişmesinde önemli rol oynamıştır. Ancak bu değişimi başlatanlar bedelini ağır ödemişlerdir. Ekim ayında görüşmek ümidiyle.

&TARİHTEN HİKÂYELER & Eda ALAGÖZ

“Elçi ve Yavuz”

Yavuz Sultan Selim, Mısır seferini tertip etmişti. Memluk Sultanı Kansu Gavri de bu sefere engel olmak için Moğol Bay adında bir elçiyi Yavuz’a gönderdi. Memlük Devleti’nin elçisi Yavuz’un huzuruna hem silahıyla girdi hem de konuşma adabından yoksundu.

Memlük elçisinin cahilliği karşısında; Yavuz, elçinin saçını sakalını kestirdi. Bir de uyuz eşeğe bindirip, Osmanlı ordugâhında gezdirtti. Daha sonra Yavuz, elçiyi tekrar huzuruna aldı ve şöyle dedi: “Ha! Şimdi biraz adama benzedin. Seni öldürtmüyorum, çünkü elçiye zeval olmaz. Efendine söyle, kendisini Mercidabık’ta bekliyor olacağım, karşıma çıksın”.

“Berber”

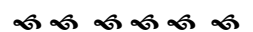
Julianus, imparator olunca hemen tasarruf tedbirleri alır ve sarayındaki harcamaları ve görkemli törenleri, giyim kuşamdaki aşırılığı yasaklar. Bir gün tıraş olmak için saraya bir berber çağırır. Berber, son derece şatafatlı bir elbiseyle içeri girer. İmparator bu gösterişli giyim karşısında kızar ve bağırır. “Ben berber çağırmıştım, senatör değil” deyip, berberi derhal huzurundan ve saraydan kovar.

“Korkmak”

Sadrazam Köprülüzade Fazıl Ahmet Paşa, babası Köprülü Mehmet Paşa’nın ölümü üzerine sadrazam olmuştu. Hemen, kendisi devlet erkânı ile bir toplantı yapmak ister.

Toplantı da Şeyhülislam Bursalı Esiri Mehmet hiç çekinmeden sadrazam babası, sadrazam Köprülü Mehmet Paşa için:

“Öldüğü iyi oldu, çünkü haksız yere çok kan dökülmüştür.” der. Bu durum karşısında Köprülü Fazıl Ahmet Paşa: “Ama idam edilen kimseler için siz fetva veriyordunuz?” cevabını verir. Şeyhülislam hemen kendini savunmaya geçer: “Ne yapayım? Kendisinden korkardım. Onun için fetva verirdim.” Köprülü Fazıl Ahmet Paşa ona şu cevabı verir: “Ya demek Allah’tan korkmadınız da merhum babamdan korkardınız. Ama Yaradan’dan değil de, yaratılandan korkmak ilme ve dine uyar mı?”

& TARİHTE BU AY & Halil GOSTAK

1 Mayıs 1707 İngiltere, Galler ve İskoçya Büyük Britanya olarak birleşti.

2 Mayıs 1885 Anadolu'nun ilk lisesi olan Kastamonu Abdurrahman Lisesi'nin temel atma töreni yapıldı.

3 Mayıs 1494 Kristof Kolomb'un çıktığı yolculuk sonunda ilk kara parçası görüldü ve buraya sonradan Jamaika adı verildi.

4 Mayıs 1814 Napolyon Elbe Adası'nın Portoferraio kentine vardı ve burada sürgün hayatı başladı.

5 Mayıs 1260 Kubilay Han Moğol imparatoru olarak başa geçti.

6 Mayıs 1937 Dünyanın en büyük zeplini olan Hindenburg, havalandıktan kısa bir süre sonra yanarak düştü. 36 kişinin hayatını kaybettiği bu kaza ardından bu taşıma yönteminden vazgeçildi.

7 Mayıs 558 Ayasofya'nın kubbesi çöktü. İmparator Justinyen onarılması emrini verdi.

8 Mayıs 1980 Çiçek hastalığının artık bir sorun teşkil etmeyeceği Dünya Sağlık Örgütü tarafından açıklandı.

9 Mayıs 1955 Anneler Günü Türkiye'de ilk kez kutlandı.

10 Mayıs 1497 Ameriko Vespucci, kendi adını alacak kıtaya doğru yapacağı ilk yolculuk için İspanya'dan yola çıktı.

11 Mayıs 330 Konstantinopolis, Roma İmparatorluğu'nun yeni başkenti oldu.

12 Mayıs 1929 İlk tıp bayramı, Haydarpaşa Tıp Fakültesi'nde kutlandı.

13 Mayıs 1277 Karamanoğlu Mehmet Bey, Konya'yı fethettiği gibi Türkçe'yi resmi dil ilan etti.

14 Mayıs 1560 Osmanlı donanması Cerbe Deniz Savaşı'nı kazandı.

15 Mayıs 1919 İtilaf devletleri tarafından desteklenmiş ola Yunanlılar, İzmir'i işgal etti.

16 Mayıs 1975 Japon dağcı Junko Tabei, Everest'in zirvesine ulaşan ilk kadın dağcı unvanını aldı.

1992 Altındaki bir lokantadan çıkan yangın sonucu Galata Köprüsü yıkılarak kullanılamaz hale geldi.

17 Mayıs 1952 Öykü ve romancılığıyla öne çıkan Memduh Şevket Esendal vefat etti.

18 Mayıs 1960 Çıplak gözle görülen tek kuyruklu yıldız olan Halley Kuyruklu Yıldızı, Dünya'nın yakınından geçti.

19 Mayıs 1919 Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk, vefat etti.

20 Mayıs 1481 II. Bayezid, babasının vefatı ardından Osmanlı tahtına geçti.

1506 Ulaştığı yerlerin yeni bir kıta olduğunu anlayamayan Kristof Kolomp öldü.

21 Mayıs 1864 Çerkezler, kendi vatanları olan Kuzey Kafkaslardan çıkarılarak başka topraklara sürgün edildiler.

22 Mayıs 1950 İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı süresinin dolması ve Celal Bayar'ın Cumhurbaşkanı seçilmesi.

23 Mayıs 1795 Fransa'da kadınların toplantılara katılmaları yasaklandı.

24 Mayıs 1921 Mustafa Kemal Paşa'ya suikast girişiminde bulunmak için Ankara'ya geldiği

kanıtlanan Mustafa Sagir idam edildi.

25 Mayıs 2003 48. Eurovision Şarkı Yarışması'nda Türkiye'yi, "Every Way That I Can" adlı şarkıyla temsil eden Sertap Erener birinci oldu.

26 Mayıs 1512 Osmanlı Padişahı II. Bayezid vefat etti.

27 Mayıs 1935 Hafta sonu tatili Cuma'dan Pazar gününe alındı.

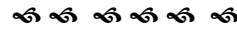
28 Mayıs 1902 Bilim adamı Thomas Edison pili icat etti.

1918 Azerbaycan bağımsızlığını ilan etti; fakat ir ay bağımsız kalabildi. 27 Nisan 1920'de SSCB'ye katıldı.

29 Mayıs 1453 Ortadan kaldırılması zorunlu hale gelen Bizans İmparatorluğu, Osmanlı Padişahı Fatih Sultan Mehmet ile ortadan kaldırıldı. Böylece İstanbul fetih olunduğu gibi Hızır Bey'de ilk kadı ve belediye başkanı olarak atandı.

30 Mayıs 1921 Çankaya Köşkü, Mustafa Kemal Atatürk'e armağan edildi.

31 Mayıs M.Ö. 1279 Eski Mısır'da XIX. Hanedan Firavunlarından II. Ramses tahta geçti.

AMERİGO VESPUCCI KİMDİR? (1454-1512)

Amerigo Vespucci, Amerika kıtasına yaptığı seferlerle ünlenmiş İtalyan bir tüccar ve haritacıdır. 1454 yılında İtalya'nın Floransa kentinde doğdu. Hizmetinde çalıştığı Medici Ailesi'ni temsilen 1479'da İspanya'ya gönderildi. Burada Cristof Colombe'a birlikte 1493'te "Yenidünya"ya yapacağı ikinci seferde kullanılacak gemilerin yapılması için yardımcı oldu.

1499'da Alonso de Ojeda kumandasındaki bir filoyla bilinen ilk keşif gezisine çıktı. Bu gezi sırasında Brezilya kıyılarını dolaştıktan sonra Amazon Nehri'nin denize döküldüğü noktaya ulaştı. Dönüş yolculuğunda Trinidad ve Haiti Adası'nı dolaşan Vespucci, kendisinden önce bu bölgeye gelen Cristof Colombe gibi bu yeni bulunan toprakları Asya Kıtası'nın bir uzantısı olarak düşünüyordu. 1499'da yaptığı bu seferden döndükten sonra yeni bir sefer yapmak amacıyla İspanya Kralı'na başvurdu ancak isteği reddedildi. Vespucci bunun üzerine 1500'de keşiflere öncülük yapan Portekizlerin emrine girdi.

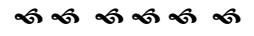
Amerigo Vespucci yapacağı geziler için artık daha rahat bir ortam buldu ve sonunda 1501 yılının Mayıs ayında ikinci gezisine çıktı. Bu gezi esnasında ilk olarak Caba de Santa Ayostinho'ya ulaştı. Daha sonra Rio de Jenero Körfezi'ni keşfetti. Böylece bugün Arjantin olarak adlandırdığımız Amerika'nın güney kıyılarını tanıdı. Bundan sonra Arjantin'den daha güneye yöneldi ve Rio de la Platona'ya indi. Böylece Amerika'da Platona Irmağı'na giden ilk

Avrupalı oldu. En son olarak Patagonya kıyılarını dolaştıktan sonra Temmuz 1502'de Lizbon'a tekrar döndü. Bu gezi sırasında dolaştığı toprakları Asya Kıtası'nın bir parçası olmadığını anladı ve anılarını kaleme aldığı mektuplarında buralardan "Yenidünya" olarak bahsetti.

1503'te bir geziye daha çıktı. Ancak bu gezi esnasında fırtınaya tutuldu ve geri dönmek mecburiyetinde kaldı. Tarihler 1505'i gösterdiğinde tekrar İspanyolların hizmetine girdi ve Sevilla'ya yerleşti. 1508'de baş kılavuzluğa (piloto majör) atanan Vespucci yeni bulunan bölgenin haritalarının yapılmasına ve yeni denizcilerin yetişmesinde büyük katkılarda bulundu. 1507'de Martin Waldmüller tarafından Fransa'da yayımlanan bir coğrafya kitabında "Yeni Dünya" denilen bu toprakların varlığı kanıtlandı ve bu topraklara Amerigo'nun Latincesi olan Amerika adı verildi.

Amerigo Vespucci yapmış olduğu tüm bu çalışmalar sonucunda hem ülkesine hem de dünyaya yeni ufukların açılmasını sağladı. Vespucci, 22 Temmuz 1512'de İspanya'da yaşamı yitirdi.

Gülşah GÖK

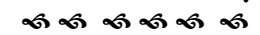
HALLEY KUYRUKLU YILDIZI

Kuyruklu Yıldız; bir çekirdek, onu çevreleyen saç kısmı ve bir kuyruktan meydana gelen, takip ettikleri parabolik veya dış merkezli çok büyük elips olan yörüngelerde belirli zamanlarda güneş civarında geçen ve dünyadan da görülen küçük gök cisimleridir. Kuyruklu yıldızlar güneş sistemine dahil olmakla beraber, yörüngeleri çoğunlukla gezegenlerinkinden farklı olup, çok daha fazla eksantriktir.

Eski çağlarda, kuyruklu yıldızlar felaket habercisi olarak kabul edilirdi. Dünyaya en yakın mesafeye geldiği zaman çıplak gözle fark edilebilen kuyruklu yıldız, ilk görüldüğü zaman, insanlar korku ve endişeye kapılırlardı. Bir felaketin vuku bulacağına, sözgelisi savaşların çıkacağına, veba salgınının yayılacağına ve zelzele olacağına inanırlardı.

Bilinen kuyruklu yıldızların en ünlülerinden biri Halley Kuyruklu Yıldızı'dır. İngiliz astronomu Edmund Halley tarafından keşfedilen bu yıldız, binlerce yıldır düzenli aralıklarla dünyamızın çok yakınından geçmektedir. 1759 ve 1835 yıllarında yakınımdan geçen Halley, en son 1910'da yani yetmiş altı yıllık bir aradan sonra gezegenimize yaklaşmıştır. O yıl dünyada büyük heyecan uyandıran ve bir kıyamet habercisi olarak görülen Halley, o günün Türkiye'sinde de dikkatleri gökyüzüne çekmiş, 1914 yılında patlayan Birinci Dünya Savaşı'nı Halley'in uğursuzluğuna bağlayanlar bile çıkmıştır. Hatta Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç'ında olduğu gibi romanlara bile konu olmuştur. En son bu yıldız 1986 yılında dünyamıza yaklaşmıştır. Halley Kuyruklu Yıldızının kuyruğuna takılan otomatik bir sonda aracı vasıtasıyla bu gök cismi hakkında yeni ve orijinal bilgiler elde edilmiştir. Halley'in sistemimizi, müteakip ziyaretinin 2062 yılında vuku bulacağı belirtilmektedir.

Naciye DURU

& AYIN KONUĞU & Cansu ÇİFTÇİ

Bu ayki konuşum Ana Bilim Dalımızın Başkanı değerli öğretim üyesi Prof.Dr. Refik TURAN. Hocamızla “Destanlar, Tarih Bilinci ve Tarih Eğitimi” üzerine konuştuk. Röportajı zevkle okuyacağınızı umuyor, sorularımıza hocamızın verdiği cevaplarla sizi baş başa bırakıyorum.

1.Türk destanlarının karakteristik özellikleri nelerdir ve bu özellikler arasında milli unsurların önemle yer tutmasının nedeni nedir?

Türk destanlarının karakteristik özellikleri arasında ilk olarak Türk milletinin temel kaynağını teşkil etmiş olma niteliği yer alır. Fransız düşünür Ernest Renan milleti, aynı tarihe sahip olan ve beraber yaşama arzusu gösteren insan topluluğu olarak tanımlamıştır. Burada dikkati çekmek istediğimiz husus tarih kavramıdır. Tarih bir milletin yarısıdır. İnsanların bir arada olma, beraber yaşama arzusu göstermesi tarihle ve tarihteki geniş zaman dilimi ile ilgilidir ve pek çok unsurun, geleneğin, âdetin ve toplumsal alışkanlıkların oluşturmuş olduğu bir koridor olarak tanımladığımız hayat tarzıdır. Sanat, gelenek, düşünce tarzının oluşumunun geçmişle beraber olduğunu belirtmek yerinde olacaktır.

Toplumsal hafıza, mazi ve tarih vurgulamak istediğimiz noktadır. Bu noktada, henüz bugünkü milletlerin, halkların tarih kitapları modern bilim halinde yazılmadan önce de insanların tarihi vardı. İnsanların tarihi derken akla ilk gelen destanlardır. Henüz kitaplaşmamış ve akademik araştırma halini alınamamış şekliyle, toplumların tarihi var mıydı diye soracak olursak; bu soruya vardır diye yanıt verebiliriz. Bu tarih, destanlardır. Burada Türk destanlarını ve diğer emsal milletlerin destanlarını göz önünde bulundurduğumuzda, Türk destanlarının birinci dereceden milleti kucaklaması ve kavraması özelliği ön plana çıkmaktadır. Ayrıca diğer özelliklere baktığımızda destanlarda kahramanlar yer alır. Batılı bir bilim adamı olan İngiliz düşünür Thomas Carlyle, tarih konusuna değinirken tarihi meydana getiren kahramanlar demektedir. Kahramanlar, Türk destanlarında bol bol motif olarak karşımıza çıkan unsurlardır. Çoğu Türk destanı, kahramanının adıyla başlar, onun hayatıyla donanır ve destan halini alır. Örneğin, Türk destanları arasında ayrı ve önemli bir yer teşkil eden Oğuz Kağan destanı, Oğuz Kağanı anlatır. Oğuz Kağan destan içinde şekillenir. Son yapılan çalışmalarda, meşhur İranlı şair Firdevsi'nin Şehnamesi'nde yer alan Alper Tunga destanı ise, büyük ihtimal Türk halklarından olduğu kabul edilen sakaların hükümdarıdır ve onun hayatını konu alır. Alper Tunga'nın da Oğuz Kağan'ın farklı bir versiyonu

olduğuna dair ifadeler de vardır. Meşhur Hun hükümdarı Atilla, destansı bir hal almıştır.

Sakalara ait olan Şu destanı gibi destanlar şahıs adları taşır. Doğrudan halka yönelik destanlar da vardır. Yaratılış, Türeyiş, Göç ve Ergenekon destanı bu destanlar arasında sayılabilir. Destanların bir temel özelliği de geçmişteki Türk milletinin başlangıç dönemindeki çok büyük olayları konu etmiş olmalarıdır.

Halkların ve milletlerin hayatındaki kırılma noktaları hikayeleştirilerek destan haline gelmektedir. Bu kırılma noktalarına destan demeyip de, destanlara destan olarak nitelik yüklememizin nedeni ise destanlarda yer alan eklemeler, halk tasavvurları, insan ve güç ötesi birtakım olaylar, hikâyeler, inanışlar ve hayallerdir. Ancak, bütün bu unsurların var olmasıyla destanlar gerçek dışı niteliğe sahip değildir. Bir başka yönüyle gerçek, tasavvur ve hayalin karşılığında doğma hikâyelerdir. Milletlerin hayatında, toplumların şekillenmesinde en önde gelen hususlardır. Türk destanlarının bir başka karakteristik özelliği de hepsinin toplumu bir ideale, iyiliğe, güzelliğe, başarıya ve mutluluğa yöneltme amacı taşımasıdır. Destanların temel özellikleri genel olarak bu unsurlardır denebilir. Türk milletinde, milletleşme bilinci çok erken çağlarda başlamıştır. Türk destanlarında da bu özellik belirgin şekilde görülür. Örneğin, Oğuz Kağan destanında Türk ulusu kavramından sürekli olarak bahsedilir. Bir milletin bütünlüğü, menfaati, hayatı söz konusudur. Burada tarihi olayların bize yardım ettiği görülür. Oğuz Kağan figürünün, Hun hükümdarı Mete Han olduğuna dair pek çok tarihçinin ortak görüşü vardır. Mete'nin hayatında da bazı destansı özelliklere rastlanır. Hasım komşu olan Çin, Hun hükümdarı Mete'den bir takım taleplerde bulunmuştur. Öncelikle Mete'den atını istemiştir. Toplanan kurultayda alınan karar sonucu Mete, şahsına ait olan atını Çin'e vermekte bir sakınca görmemiş ve teklifi kabul etmiştir. İkinci talep olarak Çin, Mete'nin eşini istemiş, Mete bu teklife de makul yaklaşarak bu konunun da doğrudan kendisini ilgilendirdiğini vurgulayarak talebi kabul etmiştir. Üçüncü talep olarak Çin, toprak parçası istemiştir. Toplanan kurultayda kurak bir arazinin de elden çıkmasında bir sakınca olmadığına dair fikirler ortaya çıkınca, Mete Han bu sefer beklenmedik bir celallenme ile bu fikirlere karşı gelecektir. O, ilk iki talebin kendi şahsını ilgilendirdiğini, ancak bu toprak parçasının millete ait olduğunu ve istenilse de verilemeyeceğini belirtmiştir. Burada vurgulanmak istenen, vatan ve millet bilincine sahip olunduğudur. Oğuz Kağan, Alper Tunga, Şu ve Atilla destanlarında vatan, millet, devlet için savaş yapma motifleri sıkça görülür. Ayrıca milli değerlerin yanında destanlarda insani ve evrensel değerlere de rastlanır. Oğuz Kağan'ın kendisini bütün insanların idarecisi olarak görmesi, tüm dünyanın hükümdarı olarak hareket etmesi bu insani ve evrensel değerlere örnek teşkil eder.

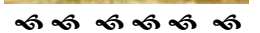
2.Tarih bilinci oluşturma açısından destanları değerlendirir misiniz?

Tarih bilinci oluşturmada destanların önemli bir rol üstlendiğini kabul edebiliriz. Destanlar, içerisinde çok önemli tarihi olaylara yer vererek tarih bilinci taşımaya uygun hale gelmiştir. Tarih, bir milletin hafızasıdır. Destanlar ise tarihimizi ve kültürümüzü muhafaza eden bir takım unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Örnek olarak Oğuz Kağan destanını ele alalım. Bugün, Oğuz ismi yaygın olarak kullanılan bir isimdir. Tarih boyu, tarih kaynaklarına baktığımızda çok fazla Oğuz ismini taşıyan beylere rastlarız. Oğuz Kağan'ın çocuklarının ismi de çok geniş bir alanda kullanılır. Ayrıca Avrupa Hunlarının hükümdarı olan

Atilla'nın ismi de Avrupa'da sıkça kullanılan bir addir. Tarih içerisinde kendiliğinden oluşan bilince bunlar örnek verilebilir. Bu örnekler, insanların tarihi hafızalarını canlı tutma adına yapmış olduklarına en önemli delillerdir. Ek olarak, destanlarda insanların bir araya gelmesi, çeşitli alanlarda paylaşımda bulunması, tekamüle gitmesi yer alan diğer hususlardır. Destanlardaki insan, yer, kavim, devlet isimleri zaman dilimleri içerisinde geçmişten günümüze gelmiştir. Bu bilinç hep var olagelmıştır. Bugün de varlığını korumaktadır. Tarih bilinci oluşturma noktasında destanları zihnimizden silemeyiz. Eğer bir millete mensup olduğumuzu hissederek, bunun bilincinde olursak o milletin destanlarının varlığını ve aştığı milli bilinci de doğrudan kabul etmiş oluruz. Türk milletinin destanları da kişiliğimizde zihnimizde ve benliğimizde var olagelmıştır. Bu noktada destanların kabulü bir millete mensup olmanın yarısıdır diyebiliriz.

3.Türk destanlarının tarih eğitimindeki önemi nedir ve nasıl kullanılabilir?

Destanlarda bir takım değerler vurgulanır. Bu değerler insanların tekâmülüne, insan kişiliğinin gelişmesine ve toplumsal kişiliğin olgunlaşmasına yarayan değerlerdir. Destanlarda fevkalade şekilde meydana gelen kahramanlık değerleri mevcuttur. İnsanlığı kötülüklerden koruma, insanları büyük düşmanlardan kurtarma, düşmüş oldukları felaketlerden çıkarma... gibi olayların, hikayelerin ve toplumların kırılma noktalarının yer aldığını görürüz. Destanlarda cesaret ve fedakarlık ön plana çıkmaktadır. Kahramanlar, hiç kimsenin yapamadığını başaran, kimseden korkmayan kişilik özelliklerini taşır. Destanlarda inanç vardır. İnsanın yaratılışıyla ilgili olarak nereden geldiği ve nereye gittiği, yaşamasının amacı ne olduğu gibi sorular cevaplandırılır. Destanlarda yüksek ahlak vardır. Kahramanlar genelde suçtan uzak, bir bakıma doğru söylemede, dürüst davranmada, cesaret göstermede, insanlara yardımcı olmada, olmadık olaylar içerisinde fevkalade işler başarmada pek çok kişinin gösteremeyeceği irade noktasında, iradeyi koymada örnek kişilerdir ve ideal-model kişiler olması nedeniyle kültürümüzde büyük yer tutarlar. Bu sebeple destanlara kitaplarda yer verilmesi, medya organlarında hikâye ve film tarzında işlenmesi gelecek açısından çok önemlidir. Çünkü insan sürekli değişim halindedir. Bu değişim iyi planlanmaz ve dikkat edilmezse yozlaşma şeklinde görülebilir. İyi planlanırsa olgunlaşma şeklindeki değişim yakalanabilir. Bunu gerçekleştirmek için destanlardan yararlanabiliriz. O bakımdan destanlar tarih, edebiyat, dil ve kültür kitaplarında yer almalıdır. Bahsettiğimiz inanç, ahlak, cesaret, fedakârlık, paylaşma, kahramanlık gibi konular öğretim ve eğitimin temelini oluşturursa ve bu erdemler kişilik oluşumunda temellendirilirse hem bugün hem de gelecek için yararlı sonuçların elde edilmesinde amaca ulaşılır.

TARİHİ BELGE VE KARİKATÜRLERİN TANIKLIĞINDA OSMANLI DEVLETİ'NDEKİ ERMENİLER'İN DURUM

Tarihi olayları ve olguları bulunulan zamana, mekâna ve keyfiyete bağlı olarak değiştirmek mümkün değildir. Ermeniler'e ait olan “*genocide museum*”dan alınan pek çok fotoğraf ve belgede 1900-1915 yılları arasında Osmanlı'da yaşayan Ermeni vatandaşları hakkında birçok bilgi ve belgeye ulaşabiliriz. Bu iki millet arasındaki ilişkiler çok eskiye dayanmaktadır. Türkler'in Anadolu'ya gelmelerini Bizans'ın yaptığı zulüm ve işkenceler yüzünden büyük bir sevinçle karşılanmış, bu olay Ermeni Tarihçi Urfalı Mateos'un kaleminden şöyle dile getirilmiştir. “*Melikşah'ın kalbi Hristiyanlar'a karşı şefkat ve iyilikle doluydu. İsa'nın evlatlarına çok iyi davrandı. Ermeni halkına refah, barış ve mutluluk getirdi.*”

Osmanlılar'da zımmilerin her türlü hakları vardır. Zımmi, bir İslam ülkesinde devamlı olarak yaşayan gayrimüslimlere denilmektedir. Zımmilerin temel hakları ise şunlardır:

Can, mal ve konutları Müslümanlarınkı gibi koruma altındadır. İnanç, ibadet ve eğitim haklarına sahiptirler. Sosyal güvenlik hakları vardır. Çalışma, ticaret, seyahat, evlenme, Mekke hariç diledikleri yerde ikamet ve miras haklarına sahiptirler. Devlet, zımmileri korumak durumundadır. Gayrimüslimler, hukuki ve kazai özerkliğe sahiptirler. Buna karşılık Ermeni azınlığın yükümlülüğü ise cizye ve haraçtan ibarettir.

Hiç şüphesiz ki bu anlayış Osmanlı Devlet geleneği ve İslam anlayışı ile örtüşmekte ve Ermeni vatandaşlarına aynı hoşgörüyle yaklaşılmaktadır.

Fotoğraflardan anlaşılacağı üzere Anadolu'nun birçok şehrinde Ermenilere ait birçok okul, hastane, yetimhane gibi kurumlar vardır. Örneğin; 1903 Kayseri Hastanesi, Sahakyan Kız Okulu Konya 1910, Ermeni Milli Yetimhanesi, Elazığ'da misyoner yatılı okulu, Çocuk evi Kayseri. Ayrıca birçok sosyal aktivite imkânı da Ermeni vatandaşlara sunulmuştur.

Örneğin, İstanbul Ermeni Orkestrası 1910, Ermeni Bağış Derneği'nin yılbaşı kutlamaları, Stockholm 5. Olimpiyat Oyunlarına Ermeniler'in Osmanlı adına katılması gibi, Artziv Spor Kulübü Trabzon, Jimnastik kulübü. Ayrıca din anlamında da Gregoryen mezhebine bağlı Ermeni vatandaşlarına hiçbir baskı yapılmamış, başta Diyarbakır olmak üzere Anadolu'nun pek çok yerinde kiliseler kurulmuştur.

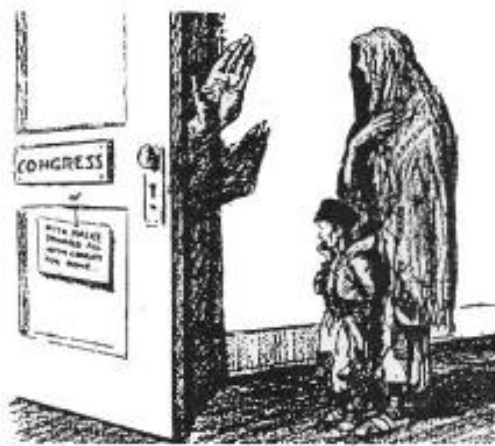

Tarihi ve gerçek belgeler Ermeniler'in hiçbir baskı, zulüm veya olumsuzluk içinde olmadıklarını gösterirken propaganda amaçlı olarak belgeleri saptırıp bir resmin altına ‘sürüldüler ve öldürüldüler’ ifadesinin kullanılması pek de iyi niyetli olunmadığının göstergesidir. Soykırım düşüncesi ile oluşturulan karikatürlerde de kötü niyeti fark etmek zor değildir.

THE ONLY THRONE LEFT TO HIM
Abdul Hamid upon the trophies of his reign.
—Hakre Jacob (Stuttgart)

Örneğin Abdülhamit figürü ve birçok Ermeni kafatası üzerindeki karikatür kendi içlerindeki tutarsızlığında iyi bir ifadesidir. Çünkü o karikatürlere göre 1870'lerde Ermeniler'e bir kıyım yapıldığı, 1900'lerde lüks bir hayat sunulduğu ve 1915 sonrasında da tekrar kıyım yapıldığı gibi tutarsız ve gerçek dışı bir durum ortaya çıkıyor.

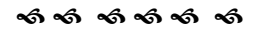
GO AWAY!
—(KIRBY) New York World, 1920

Lozan konferansında Ermeniler'in içeri alınmadığı ile ilgili karikatürlerde tamamen asılsızdır. Çünkü İsmet Paşa ve heyetinin önlerine ilk konulan konulardan birisi Ermeniler'e uygulanan sözde soykırımın karşılığı olarak Doğu Anadolu vilayetlerinden yer verilmesiydi. Ancak bu kabul edilmemiştir. Yine o konferansta İngiltere'nin iddiasına göre 1.500.000 insan ölmüştü, ancak göçe tabi tutulunanların sayısı 300000 olarak Türk heyeti tarafından kanıtlanmıştır. Ayrıca çete olayına karışmayan hiçbir Ermeni göç ettirilmemiştir. Örneğin, 2 Mayıs 1916'da Halep vilayetine çekilen şifreli telgrafta Maraş Katolikleri'nin sevk ettirilmemesi kararlaştırılmıştır.

Anlaşılacağı üzere Ermeniler; Osmanlı halkından ayrı tutulmamış, azınlık haklarından yararlanmışlardır. Bugünde Türk vatandaşlarından ayrı tutulmamaktadırlar. Kendi kiliselerinde özgürce ibadet etmekte, kendi okullarında, kendi dilleriyle eğitim görmekte, Jamanak ve Marmara adlı iki günlük gazete dergi çıkarmaktadırlar.

Bu hoşgörü politikasını en iyi anlatan Yunus Emre'nin 'Yetmiş iki millete bir göz ile bakan' ve Mevlana Celaleddin Rumi'nin 'Ne olursan ol yine gel.' Sözleridir. Bu sözler Türkiye'nin bakış açısını çok net ve açık ifade etmektedir. Ancak anlayabilmek için, anlamayı istemek ve vefa duygusuna sahip olmak gereklidir.

Gamze KEKİL

TIP BAYRAMI

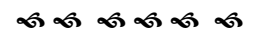
Tıp Bayramı, her Mart ayının 14'ünde kutlanan, Türkiye'de tıp alanından çalışanların hizmet sorunlarının tartışıldığı, bilime katkılarının ödüllendirildiği bir anma ve kutlama günüdür.

14 Mart 1827'de, II. Mahmut döneminde, Hekimbaşı Mustafa Behçet'in önerisiyle ilk cerrahhanenin, Şehzadebaşı'daki Tulumbacıbaşı Konağı'nda Tıphane-i Amire ve Cerrahhane-i Amire adıyla kurulması, Türkiye'de modern tıp eğitiminin başladığı gün olarak kabul edilir. Okulun kuruluş günü olan 14 Mart, "Tıp Bayramı" olarak kutlanmaktadır.

İlk kutlama, 1919 yılının 14 Mart'ında işgal altındaki İstanbul'da gerçekleşmiştir. O gün, Tıbbiye 3. sınıf öğrencisi Hikmet Boran'ın önderliğinde, tıp okulu öğrencileri işgali protesto için toplanmış ve onlara devrin ünlü doktorları da destek vermiştir. Böylece tıp bayramı, tıp mesleği mensuplarının yurt savunma hareketi olarak başlamıştır.

1929-1937 yılları arasında 12 Mayıs günü Tıp Bayramı olarak kutlandı. Bu tarih, Bursa'daki Yıldırım Darüşşifası'nda ilk Türkçe tıp derslerinin başladığı tarih olarak kabul edildiği için Tıp Bayramı yapıldı. Ancak zamanla bu uygulamadan vazgeçildi ve yeniden 14 Mart Tıp Bayramı oldu.

Akif YARDIMCI

& KİTAP KÖŞESİ &

Serhat ALTINKAYNAK

HALİL İNALCIK

OSMANLI İMPARATORLUĞU

KLÂSİK ÇAĞ (1300-1600)

Kitap tanıtımına geçmeden önce yaşayan en büyük tarihçi Halil İNALCIK'ın hayatından kısaca bahsetmek yerinde olacaktır. Osmanlı Tarihi ve tarih yazıcılığının kökten değişimini sağlayan Halil İNALCIK, 1916 yılında İstanbul'da doğmuştur. 1942-1972 yılları arasında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi ile Siyasal Bilgiler Fakültesinde Osmanlı Tarihi dersleri vermiştir. 1972'de Amerika Birleşik Devletleri'nde Chicago Üniversitesi'ne davet edilmiş ve 1986'ya kadar bu üniversitede tarih bölümünde dersler vermiştir.

1980'lerin başında Kudüs'teki bir kongrede hocamızın çalışmalarından söz edilmeye başlanmıştır. Hatta bu kongrede Bernard Lewis, "Zamanın büyük âlimleri vardır; ama Halil İNALCIK bütün zamanların büyük tarihçisidir." demiştir. Halil İNALCIK özellikle M.Fuad KÖPRÜLÜ gibi bir dâhiden de dersler almıştır. Hatta 1936'nın Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, ondan önceki Balıkesir Öğretmen Okulu ki şimdi Necatibey Eğitim Fakültesi ve oradaki hocalardan Abdülbaki GÖLPINARLI gibi hocalar işte böyle beynelminel bir âlim yetiştirme kapasitesine sahipti.

Öğrencisi İlber ORTAYLI'nın da belirttiği gibi kısa zamanda Halil İNALCIK ismi Balkanlar'da tanınmıştır. Çünkü daha önce Osmanlı Arşivlerine inilmeden ve milliyetçi olarak yazılan Balkan Tarihi anlayışını değiştirmiştir. Zaten hocamızın doktora tezi Bulgaristan Ayaklanmalarıdır. Yine bu konuda Osmanlı'nın en eski tahrir defteri olan Hicrî 835 (M.1432) tarihli Suret-i Defter-i Sancak-ı Arvanid'in neşri Balkan Tarihi'nde bir dönüm noktasıdır. Balkan tarihçileri bu deftere Balkan tarihinin temel vesikası demişlerdir.

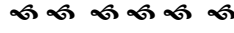
Halil İnalçık, Türkiye ve Türkiye dışında altı üniversiteden Fahri Doktora ünvanı almıştır. Ayrıca Türk Dışişleri Bakanlığı Yüksek Hizmet Madalyası ve 2003'te de Kültür Bakanlığı Sanat ve Kültür Büyük Ödülü'ne layık görülmüştür. Halen Bilkent Üniversitesi'nde Tarih Bölümünde Öğretim Üyeliği yapmaktadır.

The Ottoman Empire, The Classical Age, 1300-1600 adlı eser ilk kez Londra'da Weidenfeld and Nicholson yayınevi tarafından yayımlanmıştır. Ayrıca kitap, İngilizce olarak 4 baskı yapmış, Sırpça, Yunanca, Romence, Arnavutça, Arapça,

Hırvatça ve Türkçe'ye çevrilmiştir. Kitabın Türkçe'ye çevirisini ilk kez Ruşen Sezer yapmış ve eser Yapı Kredi Yayınlarından çıkmıştır.

Kitap 4 kesim ve 18 bölümden meydana gelmektedir. 1.kesimde, Osmanlı İmparatorluğu'nun 1300-1600 yılları arasındaki genel tarihine değinilmiş, 2.kesimde, Osmanlı Devlet sistemi işlenmiş, 3.kesimde, Osmanlı'da Ekonomi ve Toplum, 4.kesimde de Osmanlı'da Din ve Kültür konuları ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Ayrıca kitap içerisinde İstanbul ile ilgili resimler ve Osmanlı'dan Minyatürler bulunmaktadır. Bu bakımdan kitap sizleri bir anda Osmanlı'nın renkli dünyasına götürmektedir.

Akademik olarak yazılmış olan bu eser akıcı üslubuyla okunması kolay bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle hem bu konuda uzmanlar için hem de Osmanlı tarihiyle ilgilenenler için vazgeçilmez bir eserdir.

EMPIRE STATE BİNASI

Empire State Building, New York'da bir gökdelen. Bina, Manhattan, Fifth Avenue'de 33. ve 34. caddelerin arasında yer alır. Tam olarak adresi 350 Fifth Avenue, New York, N.Y. 10118 şeklindedir. 1 Mayıs 1931 tarihinde, o güne kadar Dünya'nın en yüksek binası olan Chrysler Building'in bu unvanını elinden almıştır. Bina 102 katlı olup, 1576 merdiven basamağına sahiptir. Yüksekliği 381 m, anten ile beraber 443,2 m'dir. World Trade Center (Dünya Ticaret Merkezi) binasının 1972 tarihindeki açılışına kadar Dünya'nın en yüksek binası olarak kalmıştır. 11 Eylül 2001 tarihindeki terör saldırıları sonucu World Trade Center binaları yıkılınca, New York'un en uzun binası unvanını geri almıştır. Şu anda, anten yüksekliği ile 527 m olan Chicago'daki Sears Kulesi'nden sonra ABD'nin en yüksek ikinci binası olan Empire State Building, Dünya'da da tek başına yükselen en yüksek üçüncü yapıdır. Kışın, bazı günler, alt katlarının hizasında yağmur yağarken en üst katına kar yağdığı görülmüştür. Açık bir havada binadan, 80 mil mesafedeki beş ABD eyaletine bakılabilir. Bunlar, New York, New Jersey, Pensilvanya, Connecticut ve Massachusetts'dir. 1960'ta tepeye yerleştirilen güçlü bir fener binanın 160 km uzaktan görülmesini sağlamıştır. Bugüne kadar binayı 117 milyon kişi ziyaret etmiştir. 1947 yılında manzara platformuna 3 m yükseklikte korkuluk yapılmıştır. Buna rağmen buradan, bugüne kadar

35 kişi atlayarak intihar etmiştir. Toplam 74 asansör vardır, bunların bir kısmı ara katlarda durmadan en üst kata çıkan ekspres asansörlerdir. Bu yüksek binaya 1945'de bir B-25 Mitchell bombardıman uçağı çarpmış ve 14 kişinin ölümüne sebep olmuştur.

Bunun yanında Empire State kelimesi, New York eyaleti'nin lakabıdır. Keops piramidi 100 bin kişi çalıştırılarak 20 yılda, Ayasofya camii 1000 kişi çalıştırılarak 5 yılda bitirilmiştir. Empire State Building'in inşaatı ise sadece 18 ayda bitirilmiştir. Eski çağlarda çalışanların tamamına yakını köle olduğu için işten çıkmak gibi bir durum söz konusu değildi. Çalışan sayısı değiştiği için Empire State inşaatında toplam çalışan sayısı net verilemez. Ayrıca Empire State Binası New York'ta çekilen bazı filmlere ilham kaynağı olmuştur.

EİFFEL KULESİ

Eiffel Kulesi, dünyanın en çok ziyaret edilen turistik yerlerinden birisidir. Paris'in sembolü olan Eiffel Kulesi, 1887 ve 1889 yılları arasında Fransız Devrimi'nin yüzüncü yıl kutlamaları anısına Dünya Fuarı için yapılmıştır. Aslen 1988 Fuarı için Barcelona'ya yapılması planlanan kule, bu fikir reddedilince Paris'te Seine Nehri'nin kıyısında Champ de Mars'da yapılmasına karar verilmiştir. Kule ismini, tasarımı yapan Gustave Eiffel'den almıştır. Emile Naugier, Maurice Koechlin ve Stephen Sauvestre kulenin yapımında katkısı olan mimarlardır. 31 Mart 1889'da törenle açılışı yapılan Eiffel Kulesi, 6 Mayıs'ta faaliyete geçmiştir. 300 işçinin bir araya getirdiği 18,038 parça demirden oluşturulan kule, Koechlin'in yaptığı dizaynla iki buçuk milyon perçinle birleştirilmiştir. Çalışmalar sırasında alınan güvenlik önlemlerine rağmen yapımı sırasında bir kişi hayatını kaybetmiştir.

Eyfel Kulesi, yapımından bu yana kendisini ziyaret eden 200.000.000'den fazla insanla, dünyanın yılda en çok ziyaret edilen paralı anıtidir. Yılda yaklaşık altı milyon kişi tarafından ziyaret edilmektedir. 24 metre yüksekliğindeki televizyon anteni ile birlikte kulenin yüksekliği 324 metredir. Bu yükseklik yaklaşık olarak 81 katlı bir binaya eş değerdir. 1887'de yapımına başlandığında "dünyanın en uzun anıtı" ünvanını Washington Anıtı'ndan alan kule, bu ünvanı 1930'da New York şehrindeki Chrysler Binası'nın yapımına kadar taşımıştır. Eyfel Kulesi günümüzde ise Fransa'nın en yüksek 5. yapısıdır.

Habibe UZUN

& TARİH SPOR &

Akif YARDIMCI -A.Eşref ATICI

1999-2000 sezonunda Şampiyonlar Ligi'nde mücadele eden Galatasaray, grubundaki son maçında **Milan**'ı son dakikalarda gelen gollerle 3-2 yenerek UEFA Kupası'nda oynama şansını elde etmişti. UEFA Kupası'nda sırayla **Bologna**, **B. Dortmund**, **Real Mallorca** ve **Leeds United**'ı eleyen Galatasaray, finalde de İngiltere'nin **Arsenal** takımıyla karşılaştı. Kopenhag (Danimarka) Parken Stadı'nda oynanan, normal süresi ve uzatma bölümü golsüz sona eren maçın ardından penaltı atışlarına geçildi. Rakibine 4-1 üstünlük sağlayan Galatasaray, UEFA Kupasını kazanan taraf oldu. Penaltı atışlarında **Ergun Penbe**, **Hakan Şükür**, **Ümit Davala** ve **Giga Popescu** Galatasaray adına topu ağlara gönderen isimler oldular. Bu büyük başarı, bir Türk takımının ülke tarihinde ilk defa bir Avrupa kupasını Türkiye'ye getirmesi anlamını taşıyordu. Galatasaray'ın bu büyük başarısı, Türk futbolunda yepyeni bir ufuk açmış, o güne kadar yerel hedeflerle yetinen Türk kulüplerinin önüne uluslararası perspektif açmıştır. Galatasaray'ın, Avrupa'nın futbolda ileri gitmiş ülkeleri arasında kendi çabasıyla edindiği bu haklı yer, tüm dünyada da yankı bulmuştur. Galatasaray adı, bu büyük başarıyla dünyanın birçok ülkesinde ve müslüman dünya ülkeleri arasında büyük bir sevgi ve sempatiyle bilinir olmuştur.

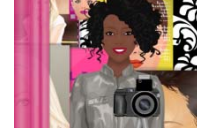
STAR TV'NİN KURULUŞU VE YAYINA BAŞLAMASI

Star TV, Lichtenstein'da 50.000 İsviçre Frangı sermaye ile 3 Ağustos 1989'da kurulmuş bulunan Magic Box Incorporated AG adlı şirket tarafından Türkiye'nin ilk özel televizyonu kanalı olarak "Magic Box Star 1" adı ile kuruldu ve Almanya üzerinden 5 Mayıs 1989 tarihinde test yayınına, 26 Mayıs 1989 tarihinde ise normal

yayına başladı. Anayasa'nın 133. maddesine göre, Türkiye'de radyo ve televizyon yayınları Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'nun (TRT) elinde olduğundan özel televizyon kurulamıyordu. Yine anayasaya göre Türkiye'deki tüm vericiler TRT'nin elinde olduğundan verici ve link hattı bulmak gerekiyordu. Bu nedenle 3517 sayılı yasayla TRT'nin radyo-televizyon vericileri önce PTT'ye, oradan da Star 1'e devredildi. Test yayınına başlayan Star 1, Almanya'nın Ludwigshaven kentindeki AKK stüdyolarından Eutelsat F-5 uydusuna verdiği görüntüleri bu kentten Türkiye'ye yansıtmakta ve ilk dönemlerinde sadece özel uydu antenleriyle izlenebilmiştir. Ülkedeki yayın tekeline TRT'ye veren Anayasanın zikredilen 133. maddesi henüz yürürlükteyken özel bir televizyonun yayına başlaması, iletişim yönünden Türkiye'nin geleceğini etkileyen önemli bir dönüm olmuştur. Şirketin Yönetim Kurulu Başkanı ve Star-1'in Genel Koordinatörü unvanıyla işe başlayan Tunca Toskay, hemen hemen TRT'deki eski ekibinin tamamını buraya toplamış gibidir. Asıl yayına Eylül ayında geçeceğini duyuran Star-1, günde 12 saat süreyle (13:00-01:00 arası) yaptığı test yayınlarında Profesyonel Amerikan Basketbol Ligi(NBA) karşılaşmaları ile bol bol yabancı müzik klipi yayınlanmıştır. Bu arada yeni kanalın tanıtımı için, sinema oyuncularına başta olmak üzere birçok sporcu, yazar ve gazeteciyle yapılmış reklam spotları da sık sık Star 1 ekranına gelmiştir. Mayıs ayında deneme yayınlarına başlamış olan Star 1, 1989 yılının Temmuz ayından itibaren Santa Barbara, Ateş Çemberi, Cimri, Aynadaki Yüz gibi pembe dizileri yayınlamaya başlamıştır. Eylül ayında yayın saatini artıran Star 1, Adalar ve Bakırköy belediyelerinin kurduğu yansıtıcılarla o civarda artık normal antenlerle seyredilmeye başlanmış tahmini seyirci sayısı da 5 milyona yaklaşmıştır. 6 Ekim 1989 Cumartesi günü hem TRT, hem de Star 1 aynı anda yayın dönemine başlayarak büyük bir rekabetin içine girmişlerdir. TRT'nin mevcut kanalına rakip olan Magic Box, yeni dönemde Bütün Çocuklarım, Hastane Günlüğü, Uçak Gemisi gibi yabancı diziler ve çeşitli klipler yayınlanmıştır. Hatta rekabeti kızıştırmak ve daha fazla seyirci çekebilmek için 'Dallas' adlı diziye yeni yayın döneminden iki hafta önce, 23 Eylül 1989 Pazar günü başlamıştır. 5 Mayıs 1990'da normal yayına geçilmesiyle birlikte Magic Box önadı kaldırıldı ve kanal yalnızca Star 1 olarak anıldı. Kral TV, Teleon gibi birçok tematik kanal da ilk olarak Star TV bünyesinden çıkmış ve yayınlarına, bu televizyonun teknik çalışanları ve programcıları tarafından hazırlanan programlar ile devam etmişlerdir. 1 Mart 2006 tarihinde "Euro Star" adlı Avrupa'daki Türk soydaşlarımıza özel kardeş kanalı kurulmuştur. 26 Mayıs 2009'da 20. yaşını kutlayan Star TV, 2009'un Eylül ayında Türk televizyon kanalları arasında ilk Web TV uygulamasını başlatmıştır. Günümüzde de hala Ana Haber Bülteni'ni hafta içi Uğur Dündar, hafta sonları da Nazlı Öztarhan sunmaktadırlar.

Habibe AVCI

& TARİH MAGAZİN & Arzu DURUKAN

EUROVISION BAŞARIMIZ

2003 yılında TRT Eurovision'da alınan kötü sonuçların ardından artık yarışmaya katılan şarkı ve sanatçılar da köklü değişimin olması gerektiğini düşünüp, birçok başarılı çıkışı ve albüm satışları olan Sertab Erener'e Türkiye'yi temsil etmesi için teklif götürdü. Bu teklifi kabul eden Sertab Erener, TRT'nin izni ve desteğiyle söz ve müziği Demir Demirkan'a ait, yarışmada çifttelli ritmi kullanılarak oynanan "Everyway That I Can" parçası ile Türkiye'yi temsil etti ve Türkiye'ye Eurovision birinciliğini kazandı. Seçilen kıyafetler yapılan dansında muhteşem olduğunu belirtmek gerekir. Bu birincilik üzerine 2004 Eurovision Şarkı Yarışması Türkiye'de düzenlendi.

&

Tarihin Seyrinde Gazetesi ekibi, gazetenin 1.yaşını kutlamak üzere 17 Mayıs Pazartesi akşamı Bahçelievler "Limanlı Bahçe"de toplandı. Pasta yiyerek kutlama yapan ekibi Yrd. Doç Dr. Mehmet Ali Çakmak Hocaları da yalnız bırakmadı.

TARİHİN SEYRİNDE

SAYI: 9

MAYIS 2010

& ŞİİRLERİN DİLİ & Habibe AVCI- Naciye DURU- Samet ÖZDEN

ÇOBAN ÇEŞMESİ

Derinden derine ırmaklar ağlar,
Uzaktan uzağa çoban çeşmesi,
Ey suyun sesinden anlıyan bağlar,
Ne söyler su dağa çoban çeşmesi.

'Göynünü Şirin'in aşkı sarınca
Yol almış hayatın ufuklarınca,
O hızla dağları Ferhat yarınca
Başlamış akmağa çoban çeşmesi...'

O zaman başından aşkındı derdi,
Mermeri oyardı, taşı delerdi.
Kaç yanık yolcuya soğuk su verdi.
Değdi kaç dudağa çoban çeşmesi.

Vefasız Aslı'ya yol gösteren bu,
Kerem'in sazına cevap veren bu,
Kuruyan gözlere yaş gönderen bu...
Sızmadı toprağa çoban çeşmesi.

Leyla gelin oldu, Mecnun mezarda,
Bir susuz yolcu yok şimdi dağlarda,
Ateşten kızaran bir gül ararda,
Gezer bağdan bağa çoban çeşmesi,

Ne şair yaş döker, ne aşık ağlar,
Tarihe karıştı eski sevdalar.
Beyhude seslenir, beyhude çağlar,
Bir sola, bir sağa çoban çeşmesi...

Faruk Nafiz ÇAMLIBEL

YURT

Doğuda bir yurdu vardı ozanların,
Her gece uykumda bir nal şakırtısı;
Serüvenlerini anlatır şarkısı
At üzerinde ölen kahramanların.

Egemen olduğu yer eski Hanların,
Elden ele gök bir bayrağın yalkısı;
Havada yalın bir kılıç parıltısı
Korur düzenini geçmiş zamanların.

Yaşadım sanırım ben orda bir zaman,
Çıplak atlarda bir kadınla yan yana
Bozkırlar boyunca çıkmışız akına.

Kimbilir şimdi nerde? Hangi yıldızda?
Ve hangi odada? İçtiği kımızda
Beni anar mı ki o, dışı kahraman?

Ahmet Muhip DIRANAS

Gazi Üniversitesi
Gazi Eğitim Fakültesi
Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı Bülteni:

TARİHİN SEYRİNDE

Yayın Sorumlusu Öğretim Elemanı:

Tuba ŞENGÜL

Yayın Kurulu:

Eda ALAGÖZ,

Duygu ALTINOK, Sevil ARAZ,

Habibe AVCI, Kübra ÇALIŞKAN,

Cansu ÇİFTÇİ, Naciye DURU,

Arzu DURUKAN, Halil GOSTAK,

Samet ÖZDEN,

Yasemin TÜRKDOĞAN,

Gökçe URGANCI, Habibe UZUN,

Ahmet YİĞİT.

İletişim: tarihinseyrinde@gmail.com

Web adresi:

http://www.gef.gazi.edu.tr/dergi_tarih/

**TARİHİN
GÖTÜRDÜĞÜ
YERE GİY**

**TARİHİN
GÖTÜRDÜĞÜ
YERE GİY**